

באזל 2.5, באזל 3 ושינויים אחרים לאחר המשבר

המשבר הפיננסי שהחל בשנת 2007 היה הגרוע ביותר שראו אזורים רבים בעולם מאז שנות ה-30 של המאה ה-20. חלק מהמוסדות הפיננסיים פשטו רגל. אחרים נזקקו לחילוץ באמצעות כספי משלם המסים. באופן לא מפתיע, הן וועדת באזל והן הממשלות הלאומיות החליטו כי יש צורך לבצע בדיקה משמעותית של התקנות הנוגעות למוסדות פיננסיים.

תקנות באזל 2.5 (רגולציה בינלאומית בתחום ניהול הסיכונים בבנקאות) הגדילו את ההון שהבנקים נדרשו לשמור על כנגד סיכוני שוק. תקנות באזל 2.5 הכירו בכך שעל ההון לשקף לא רק את שיעורי התנודתיות והקורלציות החלים בתנאי שוק נורמליים אלא גם את שיעורי התנודתיות והקורלציות שחלו בתקופת משבר האשראי ב-2008; הם ביטלו כמה מהדרכים שבאמצעותן הבנקים יכלו להקטין את ההון הרגולטורי על ידי העברת פריטים מספר הבנק הבנקאי לספר המסחר; והם יצרו דרישות הון מיוחדות עבור נגזרים התלויים בקורלציית אשראי (Credit Correlation), אשר היוו בעיה לא פשוטה במהלך המשבר.

באזל 3 הגדיל באופן דרמטי את סכום ההון העצמי שאותו הבנקים נדרשים לשמור. באזל 3 גם הכיר בכך שמרבית הבעיות שחוו הבנקים במהלך המשבר היו בעיות ניזילות ועל כן הוא הטיל דרישות ניזילות חדשות עבור מוסדות פיננסיים.

גם הממשלות הלאומיות הציגו כללים חדשים עבור מוסדות פיננסיים. בארה"ב, חוק דוד-פרנק (Dodd-Frank Act) מכיל הוראות רבות אשר נועדו להגן על צרכנים ומשקיעים, להימנע מתהליך חילוץ עתידי ולפקח בצורה בזירות רבה יותר על תפקוד המערכת הפיננסית. תקנות דומות, אם כי אינן בהכרח זהות, קיימות גם במדינות אחרות.

עד כמה מיושמות הוראות באזל 3 והחקיקה הלאומית כמו דוד-פרנק עדיין לא ברור – ואי הוודאות הזו היא אחד הסיכונים העיקריים הניצבים בפני בנקים. עד כמה באמת הצעדים יהיו

מוצלחים ברגע משעה שיישמו? ימים יגידו. אחת הבעיות העומדות בפני הרגולטורים היא מה שמכונה תוצאות לא מכוונות (Unintended Consequences). לבאזל 1 הייתה תוצאה לא מכוונת של הפסקת מתן הלוואות לתאגידים בעלי איכות אשראי גבוהה בגלל משקל הסיכון של 100% שהוקצה להם. התיקון של 1996 והתפתחות שוק נגזרי האשראי שהגיע לאחר מכן עודד את הבנקים למצוא דרכים להעביר סיכונים אשראי מספר הבנק לספר המסחר על מנת להפחית את דרישות ההון. אין ספק שלבאזל 3 ולחקיקה המונהגת ברחבי העולם תהיינה תוצאות בלתי מכוונות. נקווה רק שהיתרונות של הצעדים החדשים יעלו על הפגיעה במערכת הפיננסית שתנבע מתוצאות בלתי מכוונות.

אודות כותב המאמר: האקטואר רועי פולניצר, FRM

רועי בעל תואר שני במימון (התמחות בניהול סיכונים ואקטואריה) ותואר ראשון בכלכלה (התמחות במימון), שניהם מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב, בעל דיפלומה בניהול סיכונים פיננסיים (FRM®) מאוניברסיטת אריאל בשומרון ולמד בתוכנית ללימודי תעודה באקטואריה באוניברסיטת חיפה. כמו כן, רועי אקטואר מלא

(Fellow) בלשכת מעריכי השווי והאקטוארים הפיננסיים בישראל (F.I.L.A.V.F.A.), מוסמך כמעריך שווי מימון תאגידי (CFV) מטעם לשכת מעריכי השווי והאקטוארים הפיננסיים בישראל (IAVFA), מוסמך כמנהל סיכונים פיננסיים (FRM) מטעם האיגוד העולמי למומחי סיכונים (GARP) ומוסמך כמומחה לניהול סיכונים (CRM) מטעם האיגוד הישראלי למנהלי סיכונים (IARM).

לרועי ניסיון של מעל ל-15 שנה בביצוע ניתוחים כמותיים במכשירים פיננסיים, בהערכת שווי תאגידים ונכסים בלתי מוחשיים, באמידה וכימות סיכונים כמו תמותה, אריכות ימים, תחלואה,

ביטולים והחלמה מנכות, ובמידול ומדידת סיכוני שוק, אשראי, תפעוליים, מודל, נזילות והשקעות לצורכי יישום הוראות רגולטוריות ותקינה חשבונאית, פיתוח, יישום ותיקוף מודלים בתחומים של הערכות שווי, ניהול סיכונים, אקטואריה והנדסה פיננסית, קביעת תעריפי ביטוח חיים, הערכת פרמיות סיכון והערכת עתודות ביטוח, קביעת עלות תנאי פנסיות (צוברות ותקציביות) והכנת מאזנים אקטואריים לקרנות פנסיה, ניתוח וחיזוי מצבים פיננסיים מורכבים וכן העברת סמינרי הדרכה והשתלמויות בתחומי התמחותו: מימון, אקטואריה, הערכות שווי, בנקאות, ניהול סיכונים, אופציות והנדסה פיננסית.